

**İŞ HUKUKU YARGILAMASINDA
ARABULUCULUK İLE İLGİLİ UYGULAMALAR**

Dr. Seracettin GÖKTAŞ
Yargıtay 9. Hukuk Dairesi Başkanı

İş Hukukunda Arabuluculuk Uygulamaları

□Dava Şartı Olarak Arabuluculuk (m.3)

- **Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı ve tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda**, arabulucuya başvurulmuş olması dava şartı olarak düzenlenmiştir.
- İş kazası veya meslek hastalığından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat ile bunlarla ilgili tespit, itiraz ve rücu davaları hakkında dava şartı olarak arabuluculuk hükümleri uygulanmaz.
- Arabulucuya başvurulmadan dava açıldığının anlaşılması halinde, **herhangi bir işlem yapılmaksızın davanın, dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilir.**
- **Davacı, arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamadığına ilişkin son tutanağın aslını veya arabulucu tarafından onaylanmış bir örneğini dava dilekçesine eklemek zorundadır.** Bu zorunluluğa uyulmaması hâlinde mahkemece davacıya, son tutanağın **bir haftalık kesin süre içinde** mahkemeye sunulması gerektiği, aksi takdirde davanın usulden reddedileceği ihtarını içeren davetiye gönderilir. İhtarın gereği yerine getirilmez ise dava dilekçesi karşı tarafa tebliğe çıkarılmaksızın **davanın usulden reddine** karar verilir.

İş Hukukunda Arabuluculuk Uygulamaları

□Dava Şartı (m.4)

- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile diğer sosyal güvenlik mevzuatından kaynaklanan uyuşmazlıklarda, hizmet akdine tabi çalışmaları nedeniyle **zorunlu sigortalılık sürelerinin tespiti talepleri hariç olmak üzere, dava açılmadan önce Sosyal Güvenlik Kurumuna başvurulması zorunludur.** Diğer kanunlarda öngörülen süreler saklı kalmak kaydıyla yapılan başvuruya altmış gün içinde Kurumca cevap verilmezse talep reddedilmiş sayılır. Kuruma karşı dava açılabilmesi için taleplerin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması şarttır. Kuruma başvuruda geçirilecek süre zamanaşımı ve hak düşürücü sürelerin hesaplanmasında dikkate alınmaz.

İş Hukukunda Arabuluculuk Uygulamaları

- **Y9HD, 14.09.2020, 5349-7421**

«... Somut olayda, İlk Derece Mahkemesince davacı vekiline Mahkememizce 01/10/2019 tarihli celsede verilen kesin süreye rağmen arabuluculuk son tutanağının aslını veya arabulucu tarafından onaylanmış örneğini sunmamış olduğu belirtilerek davanın usulden reddine karar verilmiş ise de; davacı vekili tarafından 08.10.2019 tarihinde Uyp üzerinden arabuluculuk son tutanağının aslının dosyaya gönderildiği anlaşılmaktadır. İlk Derece Mahkemesince Uyp kayıtları dikkate alınmadan yazılı şekilde karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.»

İş Hukukunda Arabuluculuk Uygulamaları

- **Y9HD, 09.02.2022, 821-1540**

«... Somut uyuşmazlıkta, davacının 08/06/2017 tarihli dava dilekçesinde yıllık izin ücreti alacağı talep etmediği, yargılama sırasında bilirkişi raporu alınmasından sonra 12/06/2020 tarihli ıslah dilekçesinde harcını yatırarak yıllık izin ücreti alacağı talebinde bulunduğu, öncesinde ise söz konusu alacak ile ilgili olarak davalı işveren aleyhine arabulucuya başvurmadığı anlaşılmaktadır.

*Dava dilekçesinde talep konusu yapılmayan bir işçilik alacağı, dava konusu alacaklarla aynı veya birbirine benzer sebeplerden doğmak şartıyla, ayrıca bu alacağa ilişkin peşin harç yatırılmak kaydıyla kısmi ıslahla talep edilebilir ise de, dava şartı arabuluculuk hükümlerinin 01/01/2018 tarihinde yürürlüğe girdiği dikkate alındığında, **ıslaha konu edilen yıllık izin ücreti alacağı yönünden arabuluculuğa başvuru şartının yerine getirilmediği anlaşılmakla söz konusu alacağın dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilmesi gerektiğinin gözetilmemesi** hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.»*

İş Hukukunda Arabuluculuk Uygulamaları

- **Y9HD, 02.11.2021, 11105-15254**

*«... Davacının gerek dava dilekçesi içeriğindeki gerekse ıslah dilekçesine konu ettiği alacağı aynı olup, bu alacak ile ilgili olarak arabuluculuk şartı yerine getirilmiştir. **Dava açılmadan önce kıdem tazminatı ile ilgili olarak arabuluculuğa başvuran davacının, ıslaha konu kısım için ayrıca bu yola başvurması zorunlu değildir.** Mahkemece uyuşmazlığa konu olan alacağın kendisi yerine, davanın türüne yönelik değerlendirme yapılarak, ıslah edilen kıdem tazminatı alacağının usulden reddine karar verilmesi açıklanan ilke ve esaslara aykırıdır...»*

İş Hukukunda Arabuluculuk Uygulamaları

- Y9HD, 13.10.2021, 9540-14240

«... Dava şartı olarak arabuluculuk ile ilgili 3. maddenin on beşinci fıkrasında ise, asıl işveren alt işveren ilişkisinin varlığı halinde işe iade talebi ile ilgili özel bir düzenlemeye yer verilmiştir. Bu hükme göre, “Asıl işveren-alt işveren ilişkisinin varlığı hâlinde işe iade talebiyle arabulucuya başvurulduğunda, anlaşmanın gerçekleşebilmesi için işverenlerin arabuluculuk görüşmelerine birlikte katılmaları ve iradelerinin birbirine uygun olması aranır.” ...

Arabuluculuk dava şartı olup, Kanunun açık hükmü gereği asıl işveren ile alt işverenin arabuluculuk görüşmelerine birlikte katılmaları zorunlu olduğuna göre, bu eksikliğin sonradan sadece taraflardan biri aleyhine arabulucuya başvurularak tamamlanması imkanı da bulunmamaktadır. Bu nedenle, davacı işçi asıl işveren ile alt işveren aleyhine birlikte arabulucuya başvurmadığı sürece, şekli anlamda zorunlu dava arkadaşlarından birinin yargılama sırasında davaya dahil edilmesi suretiyle yargılamanın sürdürülmesi söz konusu olamaz.

Sonuç olarak, **asıl işveren alt işveren ilişkisinin varlığı halinde, asıl işveren ile alt işveren aleyhine birlikte arabulucuya başvurulmadığı sürece dava şartının yerine getirildiğinden söz edilemeyeceğinden, davanın dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilmesi gerekir. »**

İş Hukukunda Arabuluculuk Uygulamaları

- Y9HD, 06.10.2021, 9091-13793

«... Dosya kapsamından; davalı olarak gösterilen Çetin Kork'un kendisini çevresine Yusuf olarak tanıttığı, davacının işvereni olarak bildiği Yusuf Kork'a karşı arabulucuya başvurduğu, arabuluculuk görüşmeleri sırasında Yusuf isimli bir kişinin olmadığı, Yusuf olarak bilinen kişinin Çetin Kork olduğu ortaya çıkmış, bu nedenle arabuluculuk görüşmelerine katılan Çetin Kork'a, işveren olduğu düşüncesi ile huzurdaki davanın açıldığı anlaşılmaktadır. Arabuluculuk görüşmelerine katılan Çetin Kork, görüşmeler sırasında davacının çalıştığını iddia ettiği firmayı işletenin, kendisi değil, ortağı ve yetkilisi olduğu Dilim Unlu Mamülleri ve İnşaat Taahhüt Sanayi Ticaret Limited Şirketi olduğunu bildirmemiş, husumet konusunda herhangi bir itirazda bulunmamıştır. Yabancı uyruklu olan davacıyı işvereni konusunda yanıltmıştır. Bu durumda arabuluculuk görüşmelerine katılan Çetin Kork'un davacının çalıştığını iddia ettiği firmayı işleten Dilim Unlu Mamülleri ve İnşaat Taahhüt Sanayi Ticaret Limited Şirketini temsilen arabuluculuk görüşmelerine katıldığının kabulü gerekir. Hal böyle olunca dava şartının gerçekleştiği kabul edilmelidir.

Bölge Adliye Mahkemesince istinaf başvurusunun esastan incelenmesi gerekirken davacının çalıştığını iddia ettiği Dilim Unlu Mamülleri ve İnşaat Taahhüt Sanayi Ticaret Limited Şirketine karşı dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmadığı gerekçesi ile dava şartı yokluğundan davanın reddi karar verilmesi doğru değildir.

Öte yandan davacı yargılama sırasında davalı Çetin Kork'un kendisini işveren olarak göstermesi nedeniyle husumette yanıldığını, davayı dava dışı Dilim Unlu Mamülleri ve İnşaat Taahhüt Sanayi Ticaret Limited Şirketine yöneltmek istediğini 17.11.2020 tarihli dilekçesinde ve ardından 18.11.2020 tarihli duruşmada belirtmiştir. Mahkemece Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 124. madde uyarınca davayı dava dışı şirkete yöneltmek isteyen davacının talebi doğrultusunda işlem yapılarak yargılama sonucuna göre bir karar verilmelidir. »

İş Hukukunda Arabuluculuk Uygulamaları

- **Y9HD, 17.06.2021, 5728-10477**

«... Bölge Adliye Mahkemesince, ... davalı vekilinin süresinde ve yerinde olan ıslaha karşı zamanaşımı savunması dikkate alınmadan karar verilmesinin hatalı olduğu; kabule göre de; dava konusu 15/10/2013-15/10/2015 dönemi ücret alacağı için dava dilekçesinde talep edilen miktar TL bazında 52.927,24 TL olmasına rağmen hükümde 62.822,00 TL üzerinden faize hükmedilmesinin doğru olmadığı gerekçeleriyle davalının istinaf kanun yolu başvurusunun kabulüne, davacının istinaf talebinin esastan reddine karar verilerek 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-b-2 gereğince İlk Derece Mahkemesi kaldırılarak yeniden hüküm kurulmuştur.

... 7036 Sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun “Dava Şartı Olarak Arabulucuk” başlıklı 3. maddesinin 17. bendine göre; “Arabuluculuk bürosuna başvurulmasından son tutanağın düzenlendiği tarihe kadar geçen sürede zamanaşımı durur ve hak düşürücü süre işlemez.” Bölge Adliye Mahkemesince bu husus gözetilmeden karar verilmesi de ayrıca bozmayı gerektirmiştir.»

İş Hukukunda Arabuluculuk Uygulamaları

- Y9HD, 11.06.2019, 3698-13044

«... Bütün bu işlemlerin davalı şirketin kayden avukatının arabuluculuğunda gerçekleştiği, arabulucunun davacı tarafı diğer tarafın avukatı olduğu konusunda bilgilendirdiğinin tespit edilemediği, emsal dosyalarda dinlenen tanık anlatımlarına göre, arabuluculuk görüşmelerinin hiç yapılmadığı, hatta arabulucunun da işçilerin imzaladığı aşamada işyerinde olmadığına beyan edilmesi karşısında; usulüne uygun bir arabuluculuk başvurusunun ve görüşmesinin yapılmadığı gibi mevzuat hükümleri çerçevesinde arabuluculuk anlaşma belgesinin düzenlenmediği sonucuna varılmaktadır.

Tüm bu tespitler karşısında; dava tarihi itibarıyla taraflar arasında 6325 sayılı Kanun hükümleri dikkate alındığında, yapılan işlemler geçerli ihtiyari arabuluculuk faaliyeti olarak nitelendirilemez. Kanun hükümlerine göre usulüne uygun bir başvuru olmadığı, arabuluculuk görüşmelerinin hiç yapılmadığı ve mevzuat hükümleri çerçevesinde usulüne uygun, geçerli bir tutanak düzenlenmediği ve **dava tarihi itibarı ile zorunlu arabuluculuk şartının henüz yürürlüğe girmediği de dikkate alınarak**, davaya konu ihbar ve kıdem tazminatı ile yıllık izin ücreti yönünden işin esasına girilerek sonuca gidilmesi gerekirken, hukuken geçerli bir anlaşmanın varlığı kabul edilerek "arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılan konularda dava açılmayacağı" yönündeki gerekçeyle davanın usulden reddi hatalı olup, bu yönde ilk derece mahkemesi ile Bölge Adliye Mahkemesi kararlarının BOZULMASINA karar vermek gerekmiştir. »

İş Hukukunda Arabuluculuk Uygulamaları

- Y9HD, 03.11.2020, 5958-14477
- «...Davacı taraf arabuluculuk tutanağına ilişkin bir arabuluculuk faaliyetinin bulunmadığını, muhasebede bir kısım evrakların imzalatıldığını, iradesinin fesada uğratıldığını belirterek bu iddialarını ispatlayabilmek için deliller sunduğu anlaşılmaktadır. **Mahkemece davacı tarafça sunulan deliller toplanmadan ve davacının iradesinin fesada uğrayıp uğramadığı hususu araştırılmaksızın eksik inceleme** ile yazılı gerekçe ile davanın reddine karar verilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.»

İş Hukukunda Arabuluculuk Uygulamaları

- Y9HD, 07.02.2022 , 436 -1380

«...Davacının irade fesadına yönelik “ baskı, yıldırma ve zorlama” iddialarıyla ilgili ise ispata yönelik somut tanık anlatımları olmadığı gibi başkaca da delil sunulmamıştır. Öte yandan arabulucunun “tarafsız olmadığı” iddiası da ispatlanmamıştır.

Mahkemece, arabulucu önünde yapılan anlaşmanın ibra niteliğinde olduğu, ibraya ilişkin hükmün emredici nitelikte bulunduğu ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu’nun 1. maddesi uyarınca tarafların ancak üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri konuda arabulucuya gidebilecekleri hususun düzenlendiği, ibra niteliğinde belge üzerinde tarafların serbestçe tasarruf edebilecekleri bir durum söz konusu olmadığı, gerekçesiyle dava kabul edilmiştir.

Arabulucu önünde yapılan anlaşmada ibraya ilişkin 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 420. maddesinin uygulanması mümkün değildir. Aksi kabulde arabulucu önünde tarafların anlaşması imkansız hale gelir. Nitekim 6325 sayılı Kanunun 18/5 madde hükmünde arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılması hâlinde, üzerinde anlaşılan hususlar hakkında taraflarca dava açılmayacağı öngörülmüş olup, buna göre ibraya ilişkin düzenlemelerden hareketle arabuluculuk anlaşma tutanağının geçerliliği değerlendirilemez.

Açıklanan nedenlerle, davanın reddine karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile kabulü hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.”

İş Hukukunda Arabuluculuk Uygulamaları

- Y9HD, 17.02.2022, 625-1878

« Dairemizin yerleşik uygulaması uyarınca, işçi muaccel alacaklarını tek tek belirtmek kaydıyla ihtarname ile işvereni temerrüde düşürebilir. Söz konusu ihtarnamede alacak miktarlarının belirtilmesi gerekmez. Dava tarihinden önce yürütülen arabuluculuk süreci sonucunda anlaşma yapılamadığına dair düzenlenen son tutanak bu bağlamda değerlendirildiğinde **dava konusu alacakların dava tarihinden önce arabuluculuk aracılığıyla talep edilmesi karşısında davalı işverenin arabuluculuk son tutanak tarihi itibarıyla temerrüde düştüğünün kabulü gerekmektedir.** Bu sonuç davalı işverenin usulüne uygun davet edilmesine rağmen arabuluculuk görüşmelerine katılmadığı durumlarda da geçerlidir. Dolayısıyla mahkemece fark ikramiye alacağına ilişkin arabuluculuk son tutanak tarihinden itibaren faize hükmedilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmesi hatalıdır. ..”

İş Hukukunda Arabuluculuk Uygulamaları

- Son tutanak tarihi ile dava tarihi arasındaki döneme alacaklar için arabuluculuk dava şartı gerçekleştirilmemişse bu döneme ait davanın usulden reddine karar verilmelidir.
- Y9HD, 24.02.2022, 1276-2355

«Somut olayda davacı tarafından ücret, ikramiye ve ilave tediye ücreti alacaklarının eksik ödendiği gerekçesiyle arabulucuya başvurulmuş, 01.07.2020 tarihli anlaşamama nedeniyle son tutanak dava dilekçesine eklenerek dava açılmıştır. Bununla birlikte mahkemece hükme esas alınan ve davacının ıslahına dayanak oluşturan bilirkişi raporunda hesaplamalar dava tarihi olan 26.12.2020 tarihi esas alınarak yapılmıştır. Arabuluculuk faaliyeti ise, tarafların anlaşamadığına ilişkin düzenlenen son tutanak tarihinden önce muaccel olan alacaklar için gerçekleştirilmiştir.

Arabuluculuk son tutanak tarihinden sonra ihtilaf konusu olan, son tutanak tarihi ile hesaplamalara esas alınan 26.12.2020 tarihi arasında kalan talep dönemi için arabuluculuk dava şartının yerine getirilmediği dikkate alındığında, bu dönem yönünden davanın, dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilmesi gerekir iken yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir...”

İş Hukukunda Arabuluculuk Uygulamaları

7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu

Dava şartı olarak arabuluculuk

MADDE 3-(14) Arabuluculuk faaliyeti sonunda taraflara ulaşılamaması, taraflar katılmadığı için görüşme yapılamaması veya iki saatten az süren görüşmeler sonunda tarafların anlaşamamaları hâllerinde, **iki saatlik ücret tutarı Tarifenin Birinci Kısımına göre Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenir.** İki saatten fazla süren görüşmeler sonunda tarafların anlaşamamaları hâlinde ise iki saati aşan kısma ilişkin ücret aksi kararlaştırılmadıkça taraflarca eşit şekilde Tarifenin Birinci Kısımına göre karşılanır. **Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenen ve taraflarca karşılanan arabuluculuk ücreti, yargılama giderlerinden sayılır.**

- **Y9HD, 09.12.2021, 12173-16348**
- *Somut uyuşmazlıkta, tarafların zorunlu arabuluculuk kapsamında arabuluculuk faaliyetinde bulundukları ve sürecin sonunda anlaşamadıkları görülmektedir. Mahkemece yapılan yargılama sonunda arabuluculuk masrafinin davalının harçtan muaf olduğu gerekçesiyle hazine üzerinde bırakılmasına karar verilmiş ise de yukarıda belirtilen mevzuat uyarınca **arabuluculuk giderinin yargılama gideri olduğu**, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun yargılama giderlerinden sorumluluk başlıklı 326. maddesinin 1. fıkrasına göre **yargılama giderlerinin aleyhine hüküm verilen taraftan alınması gerektiği** dikkate alındığında arabuluculuk masrafinin yazılı şekilde hazine üzerinde bırakılması hatalıdır.*

İş Hukukunda Arabuluculuk Uygulamaları

- Y9HD, 01.07.2021, 7000-11356

«... dava konusu uyuşmazlığın “Arabuluculuk Tutanağına İcra Edilebilirlik Şerhi Verilmesi” istemine ilişkin olup, 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu’nun 18. maddesinin 3 fıkrası gereğince bu kabilden uyuşmazlıkların “**Çekişmesiz Yargı İşİ**” olduğu belirtilmiş olup, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun 362. maddesinin 1. fıkrasının (ç) alt bendi gereğince **çekişmesiz yargı işlerinde verilen kararlar hakkındaki Bölge Adliye Mahkemesi kararlarına karşı temyiz kanun yoluna başvurulamayacağı düzenlendiğinden** Bölge Adliye Mahkemesinin davalının temyiz istemin reddine yönelik 31.03.2021 TARİHLİ EK KARARIN ONANMASINA, 01.07.2021 tarihinde oybirliği ile karar verildi.»

Teşekkürler